

par Meunincxhoven, 1672". Alle twijfel omtrent de datum is hiermede opgegeven en weten wij meteen dat het betrokken schilderij in het bezit was van Willem Deys vóór het in de verzameling Steinmetz terecht kwam.

Willem Deys was een voornaam burger van Brugge. Geboren te Roeselare op 24 juni 1760, als zoon van Willem en Margaretha Amare, was hij zich al vroeg te Brugge komen vestigen. Hij huwde met Maria Vandelannootte en woonde gedurende verscheidene jaren in het huis van de Noordzandstraat gemerkt D 3, 1. Zaakwaarnemer van beroep, behoorde hij tot de welgestelde burgerij en genoot een benijdenswaardig aanzien, wat duidelijk tot uiting kwam door zijn aanstelling tot kerkmeester van de Sint-Salvator. Hij overleed te Brugge op 26 september 1828 en liet een merkwaardige verzameling boeken en kunstvoorwerpen na, die op 25 augustus 1829 en volgende dagen in openbare veiling werd gebracht (1).

A. SCHOUTEET

EEN OORKONDE VAN 1259 BETREFFENDE DE ABDIJ TER HAGEN

Het cisterciënzerinnenconvent «Domus Gaudii» of «Ter Hagen», thans te Gent gevestigd, ontstond op de plaats Haga onder de parochie van Sint-Maarten, later genaamd Beostenblide, nabij Axel in Zeeuws-Vlaanderen. Hoe en wanneer de stichting gebeurde, is niet gekend. Zeker be-

---

(1) Over W. Deys, zie: Brugge, Stadhuis, bureau van de burgerlijke stand, *register van overlijdens voor 't jaar 1828*, nr. 921; Brugge, Stadsarchief, *Bevolkingsboeken 1809-1830*, reg. D 3, 1; A. Schouteet, *Gedenkwaardige aanteeckeningen van Jan Karel Verbrugge*, Brugge, 1958, blz. 101; *Catalogue d'une belle collection de livres, tant imprimés que manuscrits, parmi lesquels se trouvent beaucoup de documens précieux pour l'histoire belge, ainsi que d'éditions anciennes, suivi d'estampes, tableaux, médailles, monnaies et objets divers, délaissés par feu Mr. Guillaume Deys, dont la vente se fera publiquement, mardi 25 août 1829 et jours suivans, le matin à dix et l'après-midi à deux heures, dans la maison mortuaire, rue de la Monnaie D 3 n° 1, à Bruges, ... sous la direction de C. De Moor — Bruges, de l'imprimerie de C. De Moor. In -8°, 99 blz.* — Een exemplaar van deze catalogus wordt op het kasteel van Marke bij Kortrijk bewaard.

stond het klooster reeds in 1236, want in dit jaar werd het in de orde van Citeaux opgenomen door bemiddeling van gravin Johanna van Constantinopel en haar zuster Margaretha. Men mag aannemen dat een gemeenschap van vrome vrouwen reeds enkele jaren te voren aldaar gevestigd was.

Een lang en rustig verblijf hebben de monialen van Ter Hagen nabij Axel niet mogen beleven. Herhaaldelijk hadden zij met stormen en springvloeden af te rekenen en reeds na amper een dertig à vijfendertig jaar zagen ze zich verplicht deze plaats te ontruimen. Het hiernavolgende document van 1259 levert de uiterst bekende datum van hun verblijf aldaar.

Over deze vroege periode uit de geschiedenis van het convent Ter Hagen beschikt men slechts over schaarse gegevens ; ze werden zorgvuldig opgespoord en vakkundig aangewend in de bijdrage die L. Cnockaert voor enkele jaren aan de stichtingsperiode van het klooster heeft gewijd ¹. De auteur beschikte daarbij enkel over twee originele oorkonden en heeft de tekst ervan als bijlage aan haar studie toegevoegd. Onlangs zijn wij in het bezit gekomen van een derde originele oorkonde betreffende de stichtingsperiode van dit klooster : het betreft een akte d.d. februari 1259, waarbij de abten van Ter Duinen en Ter Doest bevestigen dat de kloosterzusters van het convent «Domus Gaudii» nabij Axel in Zeeuws-Vlaanderen geheel Vlaanderen door tolvrijdom bezaten.

De tekst van de oorkonde, waarvan wij in het bezit kwamen, was niet onbekend. In het archief van het klooster te Gent berust inderdaad een afschrift van deze oorkonde, die door de voornoemde auteur overigens werd gebruikt.

Gelet op het belang dat originele stukken onder velerlei opzichten boven afschriften opleveren, hebben wij gemeend er goed aan te doen op het bestaan van een verloren gewaande originele oorkonde te wijzen.

A. SCHOUTEET

---

1. L. Cnockaert, *De stichting der cisterciënzerinnen abdiij Ter Hagen onder Axel (1236) in Citeaux in de Nederlanden*, dl. IX (1958), blz. 121-131.

De abten van Ter Duinen en Ter Doest bevestigen dat de kloosterzusters van het convent «Domus Gaudii» nabij Axel in Zeeuws-Vlaanderen geheel Vlaanderen door tolvrijdom genieten.

1259 februari

- A. Brugge, stadsarchief, *charters van private aangelegenheden*. Oorspronkelijke oorkonde op perkament (h. 105, b. 190 mm.); de zegels en de staarten waaraan ze gehecht waren zijn verloren. Op de rug: «Van dat wy gheen tol schuldich en zyn in 't lant van Vlanderen. 1258.» — «Copie van certificacien van den heren van den Dunen ende der Doest van tolenen.» — «M.M.9.» (de drie aantekeningen uit de 16e eeuw).
- B. Gent, Archief Bijloke, *fonds Ter Hagen*, Carton I, nr. 7: ongedateerd afschrift op perkament, met als onderschrift: «Concordat cum originali presens copia per me Livinum de Brouwer, presbiterum ac notarium publicum teste meo sigillo presentibus appenso» (einde van de 16e of begin van de 17e eeuw). Het zegel en de dubbele staart, waaraan het gehecht was, zijn verloren. Op de rug: «Attestatie van de abten van Duynen ende Doest dat de cloosters van de linie van Clarevaux van den tolle vry syn gheheel Vlaenderen door, by ghifte van den grave. 1201 (sic).» — «M.M.4.» (begin van de 17e eeuw).

Universis Christi fidelibus, quibus presentes litteras videre contigerit, fratres (Th(eodericus) de Dunis et N(icholaus) de Thosan dicti abbates, salutem.

Cum Domus Gaudii monialium iuxta Axele sit filia Clarevallensis et molestia gravis eisdem monialibus a quibusdam exactoribus inferatur, qui iniuste ab eis thelonea, exactiones et passagia exigere non omittunt, ad petitionem dictarum monialium innotescere vobis curavimus, quod omnes domus Cisterciensis ordinis, descendentes a Clara Valle, ex dono comitum Flandrie par totam Flandriam a theloneis, exactionibus et passagiis sunt libere et absolute et super hoc privilegia dictorum comitum in domibus ordinis reservantur. Et in huius rei testimonium prefatis monialibus litteras nostras

contulimus, sigillorum nostrorum munimine roboratas, ne gravamen aliquod super privilegiis ostendendis, ordini concessis, eis inferatur. Nos vero in domo de Dunis de libertate hac duo privilegia comitum Flandrie optinemus.

Datum anno Domini M° CC° L° octavo, mense februario.

